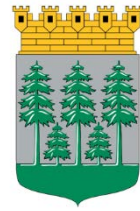

Handlingsplan för arbete mot VÅLD I NÄRA RELATIONER

Nora kommun

Handlingsplan för Nora kommun
2016-2017

Antaget 2016-04-13 av Kommunfullmäktige §44/2016

Innehåll

Inledning.....	3
Del 1. Våld i nära relationer.....	4
Definitioner & Omfattning	4
Våldets olika former	5
Omfattning	5
Målgrupper	6
	6
Särskilt utsatta grupper.....	7
Styrdokument för arbete med våld i nära relationer	8
Mål	11
<i>Del 2. Organisation och ansvarsfördelning</i>	<i>13</i>
Utgångspunkter i möte med våldsutsatta och våldsutövare	13
Förutsättningar för upptäckt av våld i nära relationer	14
Insatser och stödmöjligheter till våldsutsatta.....	14
Nora kommuns nätverk mot våld i nära relationer	16
Vuxenenhetens rutiner för ärenden gällande våld i nära relationer	17
Socialtjänsten för barn-, ungdom och familjs rutiner för ärenden gällande våld i nära relationer	18
Familjebehandlingens rutiner för ärenden gällande våld i nära relationer	19
Elevhälsans rutiner för ärenden gällande våld i nära relationer	20
Äldreomsorgens & funktionsstöds rutiner för ärenden gällande våld i nära relationer.....	21
Andra aktörers ansvar och uppgift.....	23
Referenser	26
Bilagor	28
Kontaktuppgifter till interna aktörer i Nora kommun gällande våld i nära relation.....	28
Andra externa aktörer.....	29
Nätverket för Hot och våld i nära relationer i Nora kommun består av följande representanter:	30
Lista över skyddat boende med och utan barnansvarig	31
Arbetsbeskrivning för personal inom socialtjänsten. I arbetet med personen som utsatt för hot och våld i nära relationer.....	32

Inledning

Hot och våld i nära relationer är ett allvarligt samhällsproblem. Den som är eller har varit utsatt för hot, våld eller övergrepp av en närstående eller barn som bevittnat våld av eller mot närstående ska kunna få det stöd och den hjälp som de behöver. Olika aktörer, såväl kommunala verksamheter som statliga myndigheter och ideella organisationer arbetar med en rad olika insatser och åtgärder för att komma till rätta med hot och våld i nära relationer. Men det finns fortfarande mycket vi kan göra för att förbättra vårt omhändertagande för dem som blivit utsatta och för att förebygga våld.

I mötet med personer som blivit utsatta för våld (fysiskt, sexuellt eller psykisk våld alternativt omsorgsbrist/försummelse, materiellt/ekonomiskt våld eller hedersrelaterat våld och förtryck) eller barn som bevittnat våld har samhällets aktörer olika roller och ansvar. För att på bästa sätt kunna möta den utsatta behov av hjälp och stöd är det viktigt att alla som på något sätt arbetar med våld i nära relationer har en god kännedom om respektive verksamhets/myndighets/organisations roll och uppgift. Vi behöver ha kunskap om och förståelse för varandras arbete och vad vi kan förvänta oss av varandra. Det är också nödvändigt att vi har ett gemensamt syn- och förhållningssätt för att den utsatta ska garanteras samma professionella omhändertagande oberoende av till vem den utsatte vänder sig för att få hjälp.

Syftet med handlingsplanen mot våld i nära relationer är att säkerställa att den som utsätts för våld eller barn som upplevt våld i en nära relation ska få den hjälp och det stöd som behövs och att stödet svarar upp mot lagstiftningen i socialtjänstlagen.

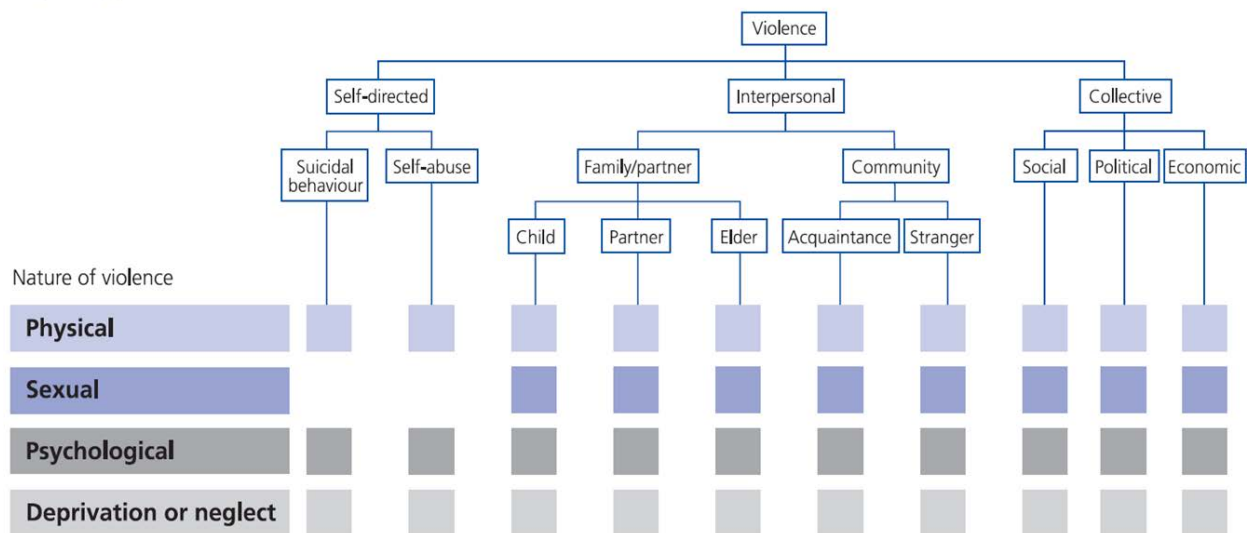
Målsättningen är att handlingsplanen skall vara känd för samtliga kommunala verksamheter, myndigheter och frivilligorganisationer som på något sätt kommer i kontakt med personer som blivit utsatta för våld i nära relationer i Nora kommun. Arbetet ska präglas av samverkan och samordning av insatser så att individens behov sätts i centrum.

I arbetet med att revidera Nora kommuns handlingsplan mot våld i nära relationer har en arbetsgrupp bestående av representanter från socialtjänstens vuxenenhet och barn- och familjeenhet, elevhälsa samt äldreomsorg/funktionsstöd tillsammans med en resurs från folkhälsoenheten och sakkunnig från Region Örebro län varit delaktiga i processen. I uppdraget från det sociala utskottet har också ingått att belysa våld i nära relationer utifrån en större helhetssyn genom att också ta i beaktande ett folkhälso-, jämställdhets- och barnkonventionsperspektiv. Handlingsplanen skall också kompletteras med en aktivitetsplan som skall säkerställa att handlingsplanen blir ett levande dokument som ständigt utvecklas. Handlingsplanen och aktivitetsplanen skall revideras årligen.

Del 1. Våld i nära relationer

Definitioner & Omfattning

WHO (2002) delar in våld i tre kategorier utifrån vem som utför våldshandlingen: Självorsakat våld; mellanmänskligt våld och kollektivt våld. Mellanmänskligt våld delas upp i två subkategorier varav den ena kategorin "Våld i nära relationer" är vad som kommer att behandlas i denna handlingsplan. I kategorin ingår våld mot barn, våld mot någon i nära relation och våld mot äldre.

WHO (2002), Våldstypologi

Definition av begreppet våld i nära relation

Definitioner av våldsbegrepp beskriver vilken sorts våld det handlar om, vem eller vilka som utsätts och vem som utövar det. I denna handlingsplan har vi valt att använda oss av Per Isedals definition (Isedal, 2002) som ligger nära FN:s definition (FN:s definition inrymmer även självdestruktivt våld och kollektivt våld, två kategorier som inte behandlas i denna handlingsplan) och som samtidigt är könsneutral och förespråkar en vid våldsdefinition som inrymmer ett stort antal olika handlingar:

"Våld är varje handling riktad mot en annan person, som genom att denna handling skadar, smärtar, skrämmer eller kränker får denna person att göra något mot sin vilja eller avstå från att göra något som den vill" (Per Isedal, Alternativ till våld)

Våldets olika former

Våld eller övergrepp i nära relationer utövas av eller mot en närstående. Med närstående avses i denna handlingsplan barn och barnbarn, föräldrar, nuvarande eller före detta make/maka eller partner, mor- och farföräldrar, svärföräldrar eller annan släkt eller person som den utsatta har en nära och förtroende-full relation med eller står i beroendeställning till. Våld kan förekomma i alla relationer oavsett sexuell läggning.

Fysiskt våld

Fysiskt våld kan utövas på många sätt, från mindre allvarligt till dödligt våld. Det kan t.ex. vara knuffar, att bli fasthållen, dragen i håret, slagen eller sparkad.

Sexuellt våld

Sexuellt våld innebär att mot sin vilja tvingas delta i eller bevittna sexuella handlingar. Detta kan exempelvis vara påtvingade sexuella beröringar, att mot sin vilja fotograferas eller filmas i sexuellt syfte samt inbegriper också våldtäkt och andra övergrepp

Psykiskt våld

Det psykiska våldet kan utgöras av verbala kränkningar, hot om våld, hot mot barn, närstående eller husdjur, social isolering samt barns bevittnande av våld.

Latent våld

Stark ilska och aggressivitet som inte är uttalad men som till exempel visar sig genom kroppsspråket och som skapar otrygghet och rädsla hos den andre. Det latent våldet är ständigt närvarande i kraft av sin möjlighet. Den som utsätts för våld i en nära relation lever i ständig beredskap och risken för nytt våld skapar ett strategiskt anpassat beteende hos den utsatte för att undvika våld.

Försummelse och vanvård

Personer som är beroende av andra för vård och omsorg på grund av t.ex. funktionsnedsättning eller ålder kan vara utsatta för försummelse och vanvård genom undanhållande av medicin, bristande hygien eller otillräcklig kost eller tillsyn.

Ekonomiskt våld

Ekonomiskt och materiellt våld handlar om utövande av ekonomisk kontroll eller att personliga tillhörigheter slås sönder eller förstörs.

Hedersrelaterat våld och förtryck

Hedersrelaterat våld och förtryck motiveras av att upprätthålla en familjs/släkts heder. Kontrollen kan gälla socialt umgänge, rörelsefrihet, utbildning, jobb, barnäktenskap, tvångsäktenskap och könsstymping. Våldet utövas kollektivt av flera personer i ett nätverk.

Normaliseringsprocessen

Det är den så kallade normaliseringsprocessen som gör att det psykiska och fysiska våldet kan fortgå i förhållandet och även öka i frekvens och omfattning med tiden. I ett förhållande som är fritt från våld i alla former ses det som normalt att det inte förekommer våld. Men i ett våldsamt förhållande blir våldet ett normalt inslag i förhållandet, och våldsamma handlingar och beteenden blir en del av vardagen

Omfattning

Under 2012 utsattes knappt 7 procent av befolkningen för brott i en nära relation. Drygt var femte person i befolkningen har någon gång i sitt liv utsatts för brott i en nära relation. Det är vanligare att kvinnor

har blivit utsatta; drygt var fjärde kvinna och var sjätte man har utsatts någon gång i sitt liv. De vanligaste brottstyperna är systematiska kränkningar och försök att inskränka friheten samt misshandel (BRÅ, 2014). Inom nära relationer är kvinnorna mer utsatta för våld än männen i ett livstidsperspektiv. I studier som frågar efter utsattheten för fysiskt och psykiskt våld i en nära relation under det senaste året är skillnaden mellan andelen utsatta män och kvinnor relativt liten. Kvinnor utsätts dock alltid i högre grad för sexuellt våld, upprepat våld, flera olika våldsformer samt grövre våld. Yngre personer är mest utsatta både för våld i allmänhet och för våld i nära relationer. Det kan också konstateras att det är vanligt att barn utsätts för våld, inte minst för sexuellt våld (NCK, 2013a). Enligt uppskattningar som gjorts av kommittén mot barnmisshandel beräknas ungefär 10 procent av alla barn i Sverige ha upplevt våld i hemmet, och att 5 procent upplever det ofta (SOU 2001:72).

År	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Nora kommun	Antal	Antal	Antal	Antal	Antal	Antal	Antal	Antal	Antal	Antal	Antal
Våldsbrott	66	55	71	63	77	88	79	58	56	45	93
Försök till mord eller dråp	-	-	2	2	1	-	-	-	-	-	2
Misshandel inkl.grov	48	51	61	50	61	75	69	49	54	43	79
Mot kvinna 15 år eller äldre	17	21	21	21	26	31	31	20	17	20	13
Bekant med offret	15	15	13	16	18	26	23	17	13	18	13
Våldtäkt inkl. grov	9	-	3	5	6	3	7	1	1	1	6
Grov kvinnofridskränkning	3	-	2	1	3	4	-	4	-	1	-
Grov fridskränkning	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Olaga förföljelse	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Antalet polisanmälda våldsbrott i Nora kommun 2004-2014 enligt BRÅ:s brottsstatistik (www.bra.se)

Målgrupper

Handlingsplanen är avgränsad till att gälla våld som sker i nära relationer och inbegriper inte våldsbrott generellt. Handlingsplanens målgrupper är följande:

Barn som utsätts för våld eller andra övergrepp

eller som upplever våld alternativt lever i en miljö där våld och/eller hot mot närstående förekommer

Personer under 18 år som utsätts för eller tvingas bevittna våld av föräldrar, syskon, familjehemsföräldrar och styvföräldrar eller övriga släktingar som inte ingår i den närmsta familjen.

Personer som utsätts för våld av närstående

Personer över 18 år som oavsett könsidentitet och sexuell preferens utsätts för våld i en nära relation. Våldet kan ske i en nuvarande parrelation, före detta parrelation men också i andra familj- och släktrelationer.

Äldre personer som utsätts för våld av närstående

Både äldre män och äldre kvinnor utsätts för våld. Ofta är förövaren make/maka, barn eller barnbarn men kan också vara en medboende på äldreboendet eller personal inom vård och omsorg. Det finns en föreställning om att åldrande ska innebära att man möts med respekt och är harmonisk och nöjd. Men våld i nära relationer tar inte slut för att en person fyller 65 år

Personer som utövar våld mot närstående

Insatser som riktar sig till våldsutövare är en viktig del i arbetet för att bekämpa våld i nära relationer. Att erbjuda och ge insatser till den som utövar våld är dessutom en viktig del i det förebyggande arbetet.

Särskilt utsatta grupper

Våld i nära relation förekommer inom samtliga sociala kategorier, dock kan en del grupper beskrivas som särskilt utsatta eller särskilt sårbara. Sårbarheten hos grupper som identifierats som särskilt utsatta handlar om att personen befinner sig i ett särskilt underläge gentemot våldsutövaren eller att personen i högre grad än andra är beroende av omvärlden för att förändra sin situation. Konsekvenserna av våldet tenderar därför att bli större hos dessa grupper.

Våld i samkönade relationer

Samhällets heterosexuella normer medför att våld i samkönade relationer riskerar att osynliggöras eller förringas. Konsekvenserna kan vara att omgivningen har svårare att se, förstå och hantera våldet, och därmed att ge stöd och hjälp. Mönster av begränsningar i den våldsutsattas liv, kontroll, hot om våld och utövande våld kan vara likartade, oavsett de berörda parternas kön och sexuella läggning. För en person som inte lever öppet som homo- eller bisexuell eller transperson kan det finnas extra stora hinder att söka hjälp. Förväntningar om att våldsutövare ska vara män och våldsutsatta kvinnor kan göra det svårare att upptäcka våld mot kvinnor och män i samkönade parrelationer. Vid kontakter med socialtjänst eller hälso- och sjukvård kan t ex en medföljande kvinnlig våldsutövande partner felaktigt antas vara en medföljande väninna.

Våldsutsatta missbrukande kvinnor

Våldsutsatta kvinnor med missbruksproblem är på flera sätt en utsatt grupp. Kvinnor i missbruk eller beroende befinner sig ofta i livssituationer som ökar risken för att utsättas för våld – samtidigt som de tycks ha svårare än andra våldsutsatta att få stöd och hjälp. Våldet ses ofta som en konsekvens av missbruket och därmed tenderar kvinnans våldsutsatthet att negligeras och osynliggöras. Liksom andra våldsutsatta kvinnor utsätts kvinnor med missbruksproblem både fysiskt, psykiskt och sexuellt – oftast är förövaren en partner eller före detta partner. För kvinnor i missbruk eller beroende är det heller inte ovanligt att bli utsatt för våld av bekanta eller av yrkesutövande personer de möter.

Personer med psykisk/fysisk funktionsnedsättning

Personer med funktionsnedsättning är mer utsatta än andra människor. De lever många gånger i ett beroendeförhållande på grund av sin funktionsnedsättning och stannar kvar längre i ett våldsamt förhållande. Tre omständigheter gör att funktionshindrade är mer utsatta, nämligen; osynlighet, sårbarhet och beroende. Dessa personer utsätts för upprepat våld och flera typer av våld såsom fysiskt våld, psykiskt våld och sexuellt våld, försummelse och ekonomiskt övergrepp. De flesta våldsutsatta personer med funktionsnedsättning uppger att förövarna är en partner, förälder eller annan närstående.

I vissa fall uppger de även andra förövare så som färdtjänst och taxichaufförer, hemtjänstpersonal och personliga assistenter. Få personer med funktionsnedsättning väljer att polisanmäla då de är rädda för följderna. Dessa personers tillgång till skyddade boenden eller tillfälliga boenden är mycket begränsad. Forskning visar att om förövaren samtidigt är personens partner och vårdare vänder denna ofta våldet mot personens funktionsnedsättning (NCK, 2013b). Försummelse är i dessa fall vanligt och på grund av att förövaren både är partner och vårdare gör beroendesituationen det än svårare för personen att söka hjälp. Det händer även att partnern medvetet isolerar personen från externa vårdare, vilket ökar såväl isoleringen som beroendet. Ytterligare en faktor som utmärker våld mot kvinnor med funktionsnedsättning är att kvinnorna kan utsättas för våld riktat mot funktionsnedsättningen, så kallat funktionshindersrelaterat våld. Begreppen aktivt och passivt våld kan användas för att belysa de uttrycksformer som våldet kan ta. Passivt våld har t ex beskrivits som när en kvinna inte ges tillgång till sin medicin. I en amerikansk studie identifierades emotionella funktionshindersrelaterade övergrepp som till

exempel då partnern skyllet problem i relationen på funktionshindret. Fysiska funktionshindersrelaterade övergrepp kunde vara att en rullstolsburen kvinna lämnats utan tillgång till sin rullstol och sexuella funktionshindersrelaterade övergrepp då en kvinna tvingats till sexuella handlingar i utbyte mot hjälp (NCK, 2013b).

Kvinnor med tillfälligt uppehållstillstånd på grund av anknytning – den s.k. tvåårsregeln

Kvinnor och barn som kommit till Sverige på grund av anknytning är en särskilt utsatt grupp eftersom de tenderar att hamna i en stark beroendeställning till mannen (SOU 2012:45). Många kvinnor som kommit till Sverige i tron om att möta kärlek och ett bättre liv har i stället blivit utsatta för våld, hot och förtryck. Eftersom de beviljats uppehållstillstånd på grund av anknytning medför detta att de befinner sig i en särskilt utsatt situation. Dessa kvinnor kan tveka att kontakta myndigheter på grund av sin rädsla att förlora sitt tillfälliga uppehållstillstånd (SFS 2005:716)

Hedersrelaterat våld

Heder står för något positivt; att ha ett erkännande. Detta är ett erkännande som individen får av andra, utifrån sitt sammanhang. I en del kollektivistiska samhällskulturer får män heder genom att kontrollera närstående kvinnors sexualitet. Detta är samhällskulturer med starka hierarkiska strukturer där individen är underordnad gruppen, kvinnor är till för män och där det förutsätts lydnad i relation mellan äldre och yngre. Traditioner som barn-, kusin- och tvångsäktenskap förutsätter sådana hierarkiska samhällsstrukturer. Om mannen förlorar kontrollen över kvinnan kan detta leda till att han själv såväl som hela familjen, släkten eller klanen hamnar i vanheder. Heder är i denna mening något man har eller inte har. Detta är en följd av att oskuld är något kvinnan antingen har eller inte har, inget hon delvis kan ha. En man utan heder tappar sin ställning i andra mäns ögon, alltså i det hierarkiska sammanhang han ingår i. Kontrollen av kvinnor sker på en rad olika sätt. Genom begränsat handlingsutrymme, där myten om mödomshinnan spelar en central roll, får hon inte delta i aktiviteter som kan rubba hennes intakta mödomshinna. Ett annat sätt är genom könsstympning, där kvinnors lust och behov ersätts av smärta och lidande. Ytterligare ett sätt är att gifta bort flickor i tidig ålder eller genom strikt social och fysisk segregation mellan könen. Dessa sätt att kontrollera kvinnors sexualitet och kropp har inte bara en betydelse för de som kontrolleras, utan också för dem som kontrollerar. Heder beror både på blodsband och namn. Blodet bevaras rent genom kvinnors beteenden och namnet genom mäns. Om kvinnor betar sig skamligt, behöver den vanheder som då drabbar kollektivet repareras. Förutom att se till att hedern återställs har män ansvaret för att kvinnor inte förorenar blodet. Socialstyrelsens och länsstyrelsernas beskrivning av hedersrelaterat våld är när det är planerat, kollektivt, sanktionerat och beslutat i vissa fall kollektivt utövat och motiverat av föreställningar om en familjs/släkts heder och sociala överlevnad. För ett framgångsrikt arbete med denna problematik krävs kunskap och systematiskt arbetssätt (Socialstyrelsen, 2014).

Styrdokument för arbete med våld i nära relationer

Mänskliga rättigheter och internationella överenskommelser

I Förenta Nationernas (FN) allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna från år 1948 konstateras att alla människor är födda fria och har samma värde och rättigheter, oavsett härkomst, kön, språk, religion, politisk uppfattning, kultur eller specifik situation. Artikel 3 klargör att alla har rätt till liv, frihet och personlig säkerhet. Den allmänna förklaringen lägger tillsammans med de två FN-konventionerna

Konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter samt Konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter grunden för folkrätten och reglerar förhållandet mellan stater och enskilda människor. De innefattar grundläggande friheter, rätten till skydd mot övergrepp och rättigheter för att tillgodose de grundläggande behoven.

De könsneutrala konventionerna om mänskliga rättigheter uppmärksammar inte hur könsdiskriminering gjort kvinnor särskilt utsatta på en rad områden. Detta ledde fram till att FN:s generalförsamling år 1993 antog Deklarationen om avskaffandet av våld mot kvinnor som fastställer att våld mot kvinnor är ett brott mot kvinnors mänskliga rättigheter. FN definierar könsrelaterat våld som handlingar som resulterar i fysisk, psykisk eller sexuell skada eller lidande för den som utsätts. Också hot om våld, tvång och godtyckligt frihetsberövande inkluderas. I ingressen beskrivs våld mot kvinnor som ett uttryck för det ojämlika maktförhållandet mellan könen och att det är staternas ansvar att bedriva en politik som syftar till att avskaffa våld mot kvinnor.

FN:s konvention om barnets rättigheter och strategin för att stärka barnets rättigheter i Sverige

Barns rätt till en uppväxt utan våld formuleras i Konventionen om barnets rättigheter (Regeringen, 2014). Enligt barnkonventionen, artikel 19, är konventionsstaterna skyldiga att vidta alla lämpliga lagstiftnings-, administrativa och sociala åtgärder samt åtgärder i utbildningssyfte för att skydda barnet mot alla former av fysiskt eller psykiskt våld, skada eller övergrepp, vanvård eller försumlig behandling, misshandel eller utnyttjande, innefattande sexuella övergrepp, medan barnet är i föräldrarnas eller den ena förälderns, vårdnadshavares eller annan persons vård (Regeringen, 2014).

Riksdagen godkände 1 december 2010 "Strategi för att stärka barnets rättigheter" (Prop. 2009/10:232). Avsikten är att strategin skall vara en utgångspunkt för offentliga aktörer på statlig och kommunal nivå som i alla sina verksamheter ska säkerställa barnets rättigheter. Strategin utgår från de av FN fastställda mänskliga rättigheter som varje barn upp till 18 år ska tillförsäkras enligt internationella överenskommelser, FN:s konvention om barnets rättigheter (Regeringen, 2014). Regeringen och SKL i december 2013 en överenskommelse för att stärka barnets (S2013.8812). Utgångspunkten för överenskommelsen är Strategin för att stärka barnets rättigheter i Sverige. I strategin betonas kommunernas och landstingens roll i förverkligandet av barnets rättigheter. Följande strategier gäller för att stärka barnets rättigheter i Sverige:

- All lagstiftning som rör barn ska utformas i överensstämmelse med Barnkonventionen
- Barnets fysiska och psykiska integritet ska respekteras i alla sammanhang
- Barn ska ges förutsättningar att uttrycka sina åsikter i frågor som rör dem
- Barn ska få kunskap om sina rättigheter och vad de innebär i praktiken
- Föräldrar ska få kunskap om barnets rättigheter och erbjudas stöd i sitt föräldraskap
- Beslutsfattare och relevanta yrkesgrupper ska ha kunskap om barnets rättigheter och omsätta denna kunskap i berörda verksamheter
- Aktörer inom olika verksamheter som rör barn ska stärka barnets rättigheter genom samverkan

- Aktuell kunskap om barns levnadsvillkor skall ligga till grund för beslut och prioriteringar som rör barn
- Beslut och åtgärder som rör barn ska följas upp och utvärderas utifrån ett barnrättsperspektiv

Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om våld i nära relationer

Socialnämndens ansvar och skyldigheter vad gäller våld i nära relationer omfattar insatser på flera olika områden och nivåer. Enligt socialtjänstlagen (SFS 2001:453) har kommunen till uppgift att förekomma våldet genom uppsökande och förebyggande insatser. Man har också skyldighet att ingripa i det akuta skedet, till exempel genom att bedöma risker och ge skydd samt att erbjuda långsiktiga insatser; behandling samt stöd och hjälp för att förändra situationen för alla inblandade. Den 1 oktober 2014 trädde nya föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2014:4) om våld i nära relationer i kraft. Författningen gäller för socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens arbete med våld i nära relationer. Syftet med den nya författningen är att höja kvaliteten i stödet till våldsutsatta barn och vuxna samt barn som bevittnat våld och att stödja våldsutövare att upphöra med våldet. De nya föreskrifterna och allmänna råden ersätter Socialstyrelsens allmänna råd (2009:22) om socialnämndens arbete med våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnar våld. Den nya författningen omfattar en vidare målgrupp än de tidigare allmänna råden. Här avses barn som varit utsatta för våld eller andra övergrepp av närstående samt barn som utsatts för eller bevittnat våld av eller mot närstående samt vuxna kvinnor och män som är eller har varit utsatta för våld eller andra övergrepp av närstående. Den nya författningen innehåller även allmänna råd om stödet till våldsutövare (SOSFS 2014:4).

Nationella jämställdhetspolitiken

Enligt regeringen ska jämställdhetspolitiken syfta till att förändra de strukturella och ojämlika maktförhållanden mellan kvinnor och män som innebär att kvinnor som grupp är underordnade män som grupp i samhället (prop. 2005/06:155). Att *kvinnor och män skall ha samma makt att forma samhället och sina egna liv* är ett jämställdhetspolitiskt mål från år 2006. Fyra delmål har också formulerats varav det fjärde är att mäns våld mot kvinnor ska upphöra¹. Som ett led i detta arbete lanserade regeringen år 2007 en nationell handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld samt våld i samkönade relationer (Skr. 2007/08:39). Handlingsplanen innehöll åtgärder inom insatsområden som: ökat skydd och stöd till våldsutsatta, stärkt förebyggande arbete, stärkt kvalitet och effektivitet i rättsväsendet, utveckling av insatser riktade mot våldsutövare, ökad samverkan samt ökade kunskaper.

Regeringen anser att våld och andra former av övergrepp mot kvinnor är den mest akuta jämställdhetsfrågan idag. Den senaste jämställdhetsutredningen (SOU 2015:86) visar dock att mäns våld mot kvinnor inte minskat och skillnaden mellan anmälda vålds- och sexualbrott mot kvinnor och antalet lagföringsbeslut har ökat. Utredningen förslår därför två nya jämställdhetsmål; jämställd utbildning och jämställd hälsa, vård och omsorg samt att en jämställdhetsmyndighet bildas.

Arbetet för ökad jämställdhet är en mycket central del i samhällets långsiktiga insatser mot våld i nära relationer (SOU 2014:49)

¹ De fyra delmålen upphörde år 2009 och kvar blev endast det övergripande målet för jämställdhetspolitiken. Delmålen kvarstår dock genom att de huvudsakligen anger den inriktning som styr regeringens politik (Skr. 2011/12:3).

Nationella folkhälsopolitiken

Det övergripande nationella målet för folkhälsa är att *skapa samhälleliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen*. Det är nedbrutet i elva övergripande målområden. Målområde 3 *Barns och ungas uppväxtvillkor* samt målområde 8 *Sexualitet och reproduktiv hälsa* är de områden som har tydligast koppling till arbetet mot våld i nära relationer. Trygga och goda uppväxtvillkor har en avgörande betydelse för barns och ungas hälsa och för folkhälsan på lång sikt, där relationen till föräldrarna utgör den mest centrala aspekten. Av betydelse är exempelvis förskoleverksamheten, skolan och fritiden. Sexualitet och reproduktiv hälsa handlar om att sexuell hälsa bland ungdomar främjas samt deras förmåga att hantera relationer till andra människor. De bör ha tillgång till information och individuell rådgivning via till exempel ungdomsmottagningar och elevhälsa. Det omfattar också att bekämpa sexuellt våld och tvång samt reproduktiva hälsoproblem (Prop.2007/08:110). Såväl Världshälsoorganisationen WHO (WHO, 2002) som SKL (SKL, 2013) och SOU rapporten "Våld i nära relationer – en folkhälsofråga (2014:49) pekar på att våld mot kvinnor är ett internationellt såväl som ett nationellt folkhälsoproblem. Kvinnofrid som en särskild folkhälsopolitisk fråga skulle innebära att frågor för kvinnofrid och mot våld i nära relationer får sin politiska grund dels inom ramen för jämställdhetspolitiken, dels inom ramen för folkhälsofrågor. På så sätt ökar möjligheterna att arbeta på bred front och utifrån olika politiska utgångspunkter. Det kommer att stärka arbetet med mänskliga rättigheter och alla människors rätt att leva utan rädsla för våld. SKL anser att nolltolerans mot våld i nära relationer och mäns våld mot kvinnor skall vara ett prioriterat område i det framtida folkhälsopolitiska arbetet (SKL, 2013)

Mål

Nora kommuns handlingsplan mot våld i nära relationer innehåller ett övergripande mål och fyra delmål samt aktiviteter för år 2015/2016. Delmålen är kopplade till indikatorer som anger en riktning för ett önskvärt resultat. För att följa upp indikatorerna planeras under åren ett antal aktiviteter som presenteras i bifogad aktivitetsplan. Varje aktivitet innehåller också *ansvarig, tidsram samt mått för uppföljning*.

Övergripande mål

Det övergripande målet för arbetet mot våld i nära relationer i Nora kommun är en nollvision och innebär att:

- **Våld i nära relationer ska upphöra**

Visionen för Region Örebro län är nolltolerans mot alla former av våld (Länsstyrelsen Örebro län, 2015). Att våld i nära relationer skall upphöra är även ett mål i regeringens nationella strategi mot våld i nära relationer (SOU 2015:55) och det jämställdhetspolitiska arbetet (SOU 2015:86).

Övergripande mål och vision för Nora kommun som också kan kopplas till arbetet mot våld i nära relationer är att:

- **Nora har en socialt, kulturellt, ekonomiskt och ekologiskt hållbar utveckling.**
- **Nora kommun har god livskvalité för alla som bor eller verkar här.**

Delmål

Delmålen bygger på de av Socialstyrelsen framtagna kvalitetsområden som används vid öppna jämförelser av kommunernas stöd till brottsoffer (Socialstyrelsen, 2015)

1. **Helhetssyn och samordning.** Det finns en tydlig samordning och en helhetssyn såväl internt som externt som underlättar för personer som lever med våld i nära relationer.

Indikatorer:

- Intern samordning i enskilda ärenden
- Extern samverkan i enskilda ärenden

2. **Kunskapsbaserad verksamhet.** De tjänster som tillhandahålls utförs i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet.

Indikatorer:

- Systematisk bedömning
- Systematisk uppföljning
- Kartläggning
- Verksamhetsstatistik
- Brukarmedverkan
- Handläggarnas kompetens
- Skolgång för barn i skyddat boende

3. **Tillgänglighet.** Information om våld i nära relationer är begriplig och anpassad utifrån olika individers/grupperns förutsättningar och behov och verksamheten är lättillgänglig

Indikatorer:

- Information på kommunens webbplats
- Anpassad information
- Tillgänglighet utanför kontorstid

4. **Trygghet och säkerhet.** De tjänster som tillhandahålls utförs enligt gällande regelverk. Risk för våld i nära relation förhindras genom förebyggande arbete.

Indikatorer:

- Rutin vid indikation på våld
- Insatser

Del 2. Organisation och ansvarsfördelning

Utgångspunkter i möte med våldsutsatta och våldsutövare

I alla ärenden som berör våld i nära relationer är det av största vikt att ta reda på om det finns barn med i ärendet, om polisanmälan är gjord och om eventuella skador finns dokumenterade

Utgångspunkter i möte med den våldsutsatta

Samtlig personal som möter våldsutsatta har ansvar för att ge information om möjligheter till stöd både från socialtjänsten och av andra aktörer.

- Det är alltid den som utövat våldet som är ansvarig för det. Att vara utsatt för våld innebär ofta starka känslor av skuld och skam. Det är därför viktigt att gå varligt fram, att vara beredd på att höra våldsberättelser och att utgå från att det personen berättar är sant
- Rädslan att inte bli trodd är ofta stor. Det kan därför ta tid att lita på omgivningen och till en början är det vanligt att bara återge delar av erfarenheterna av våld. Kris – och chocktillstånd påverkar också förmågan att berätta och kan göra den utsattas berättelse osammanhängande och svårbegriplig. Flera samtal kan därför behövas för att få en mera samlad bild av situationen.
- Ifrågasätt, skuldbelägg eller kritisera inte den våldsutsatta, även om personen återvänder till förövaren. Det slutgiltiga beslutet att lämna en destruktiv relation kan växa fram långsamt och den våldsutsatta behöver respekteras även i den processen. Informera om att det finns skydd, stöd och hjälp att få oavsett var i processen den våldsutsatta befinner sig.

Utgångspunkter i möte med våldsutövare

Utgångspunkten är att finna adekvat stöd även för våldsutövaren, inte att skuldbelägga den enskilde.

- Att ha utsatt en närstående för våld innebär också ofta starka känslor av skuld och skam och därför är det viktigt att gå varligt fram även i möte med våldsutövaren.
- Handlingarna ska konkretiseras och våld ska alltid kallas för våld. Handlingarna ska därmed inte bagatelliseras eller förminskas.
- Att erbjuda våldsutövaren råd, stöd och insatser är en viktig del i det förebyggande arbetet mot våld i nära relationer

Förutsättningar för upptäckt av våld i nära relationer

Genom användning av standardiserade bedömningsinstrument ökar möjligheten att göra relevanta och rättssäkra bedömningar. Klientinflytandet ökar, liksom transparensen, genom att bedömningsarbetet och motiven till beslut blir mer uttalade och synliga.

FREDA bedömningsinstrument

FREDA är ett standardiserat bedömningsinstrument för socialtjänstens arbete mot våld i nära relationer som utarbetats av Socialstyrelsen. Instrumentet består av tre delar

1. **FREDA kortfrågor** är ett stöd att identifiera våld i nära relationer
2. **FREDA beskrivning** är en hjälp för att få en uppfattning om karaktären på det våld som förekommit eller förekommer
3. **FREDA farlighetsbedömning** är ett redskap för att bedöma risken för fortsatt utsatthet och ska finnas som underlag för att bedöma behov av ökat skydd

En grundläggande utgångspunkt för arbetet med att upptäcka och hjälpa flera av de våldsutsatta är att personal inom de verksamheter som berörs av denna handlingsplan vågar se och fråga om våldet. Att ställa frågor om våld kräver dock hänsyn, respekt och varsamhet. I bedömningsinstrumentet FREDA inryms många frågor om och aspekter av våld i nära relationer som kan ses som ett utbildningsmaterial. Det kan hjälpa personal att upptäcka och fråga om våld av mer subtil art.

ELSA Elevhälsosamtal

ELSA (Elevhälsodata Sammanställd och Analyserad) är en elevhälsodatabas där elevernas hälsobesök hos skolsköterskan sammanställs. En övergripande bild av hälsoläget bland barnen kan på så sätt tas fram varje år. ELSA används vid hälsosamtal i F-klass skolår 4, skolår 7 samt gymnasiet år 1. I ELSA ingår frågor om våld i nära relationer.

Insatser och stödmöjligheter till våldsutsatta

Till Socialtjänstens uppgifter hör att verka för att den som utsatts för brott och dennes närstående får stöd och hjälp. Socialtjänstens skyldighet att hjälpa brottsoffer omfattar våldsutsatta kvinnor och män, både i hetero- och homosexuella relationer, samt barn. Den 1 juli 2007 skärptes socialtjänstlagen, SoL (2001:453) i syfte att tydliggöra kommunens ansvar för att ge stöd och hjälp till brottsoffer, 5 kap 11§ SoL. Ändringarna innebär att kommunen särskilt ska beakta att våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld kan vara i behov av stöd och hjälp. Den 1 januari 2013 skärptes socialtjänstlagen ytterligare, nu i syfte att stärka barnets rätt. När socialtjänsten får kännedom om att ett barn kan ha bevittnat våld ska barnets situation alltid bedömas och beslut om att inleda en utredning ska fattas inom fjorton dagar efter det att anmälan kommit in 11 kap 1§ SoL (2012:776).

Boende

Om den våldsutsatta inte kan bo kvar i hemmet, tillfälligt eller permanent, skall personen erbjudas

- Skyddat boende
- Annat tillfälligt boende så som jourlägenhet eller hotell/vandrarhem

Boende beviljas som biståndsbeslut enligt 4 kap 1§ i SoL (2001:453). Vilken typ av boende som är aktuellt i det enskilda ärendet beror på den enskildes skyddsbehov, särskilda utsatthet samt eventuella barn. Det är viktigt med individuell bedömning av behov av tillfälligt boende. Vissa våldsutsatta söker själv upp

skyddade boenden men det är socialtjänstens ansvar att personer som utsatts för brott får det stöd och den hjälp de behöver, inklusive skyddat boende.

Ekonomiskt bistånd

Den enskildes rätt till ekonomiskt bistånd bör särskilt beaktas i bedömningen rörande personer som utsatts för våld i nära relationer. En våldsutsatt person kan i samband med uppbrott vara i behov av ekonomiskt bistånd för att klara sitt uppehälle. Det kan handla om akuta situationer och socialkontoret tillhandahåller beredskap för att kunna handlägga dessa akuta ärenden. Socialtjänsten kan utifrån behov göra undantag från riksnormen och beräkna kostnader till en nivå högre än norm om den våldsutsatta har tillfälligt höga kostnader. Behovet av ekonomiskt bistånd bedöms av handläggare vid försörjningsstöd.

Skyddade personuppgifter

Ansökan om skyddade personuppgifter görs hos Skatteverket. Det finns tre grader av skyddade personuppgifter; *sekretessmarkering*, *kvartskrivning* och *fingerade personuppgifter*. I varje enskilt ärende som rör en person med skyddade personuppgifter är det nödvändigt att kartlägga och bedöma hotbilden och hur skyddet ska utformas för den enskilde personen.

<http://www.skatteverket.se/privat/folkbokforing/skyddadepersonuppgifter>

I Nora kommun får personer som har skyddade personuppgifter en sekretessmarkering i kommunens verksamhetssystem, Viva. Pappersakten förvaras i låst arkiv vilket endast behöriga har tillgång till. Journalanteckningar görs i verksamhetssystemet vilket också endast behöriga har tillgång till. Inga handlingar/information lämnas ut om personen inte själv samtyckt till detta (det gäller i samtliga ärenden).

Jourärenden

Sedan januari 2013 finns ett avtal med Örebro kommun att via en länsjour handlägga förekommande jourärenden från Nora kommun (Örebro kommun, 2014). Detta innebär att ärenden gällande våld i nära relationer som aktualiseras i Nora kommun under kvällar och helger hanteras av socialjouren i Örebro kommun.

I avtalet med länsjouren regleras hanteringen av ärenden gällande våld i nära relationer enligt följande; Då en kvinna tar kontakt med socialjouren för att få hjälp i en situation där det förekommer eller finns risk för hot och våld från närstående gör socialjouren bedömningen av behovet av skyddat boende. Vid behov av skyddat boende gör socialjouren följande:

- Är behjälplig att installera kvinnan och eventuella barn på Kvinnohuset i Örebro eller om det så är lämpligt på hotell
- Inhandlar nödvändiga dagligvaror för kvinnan och eventuella barn.
- Är behjälplig i kontakter med andra myndigheter
- Om ärendet är aktuellt under helgdag görs uppföljning nästkommande vardag genom kontakt med kvinnan.

Sambandet våld i nära relationer och våld mot djur

Frågan om våld mot djur med kopplingen till våld i nära relationer börjar uppmärksammas alltmer. Våld mot djur kan användas för att kontrollera eller hota personer i djurets närhet. Majoriteten av Sveriges kvinnojourer har mött våldsutsatta kvinnor och barn som upplevt våld mot djur. De möter även kvinnor som stannar kvar i relationen för att skydda djuren. Barn och djur är särskilt utsatta när det förekommer

våld och ska alltid uppmärksammas. Det är därför viktigt att alla verksamheter som möter djur och människor ställer frågor som synliggör våld. För att hjälpa våldsutsatta människor och djur behöver bland annat socialtjänst, länsstyrelse, polis och kvinnojourer samverka (länsstyrelsen, u.å).

Ytterligare vägledning

Nationellt Centrum för Kvinnofrid (NCK) är ett kunskaps- och resurscentrum vid Uppsala universitet och förutom den nationella stödtelefonen för våldsutsatta, Kvinnofridslinjen, har också NCK vägledning för professionella i mötet med våldsutsatta.

Resursgruppen i Örebro län I Örebro län finns det en resursgrupp avseende personer som riskerar att utsättas för hedersrelaterat våld och förtryck. Gruppen samordnas av Länsstyrelsen i Örebro län. Resursgruppen består av flera personer inom olika verksamhetsområden. Gruppen har spetskompetens och arbetserfarenhet inom området och representeras mångkulturellt samt tvärprofessionellt. Resursgruppens medlemmar representerar socialtjänst, skola, ungdomsmottagning, polis, åklagar-myndighet, kvinnohus samt Region Örebro län. Resursgruppens uppgift är att finnas till hands för samråd, stöd och vägledning inför hantering, bedömning och beslut i enskilda ärenden, i första hand för sin egen yrkeskår/arbetsplats. Gruppen utgör en resurs för information, utbildning och kompetensstöd, i första hand för den egna yrkeskåren/arbetsplatsen och i andra hand till andra aktörer.

Nora kommuns nätverk mot våld i nära relationer

I Nora kommun finns idag en nätverksgrupp kring våld i nära relationer som träffas två ggr/år. Nätverkets uppgift är att föra upp frågan om våld i nära relationer på dagordningen och uppdatera varandra om vad som händer kring frågan i respektive verksamhet samt hålla sig ajour om vad som händer på området regionalt och nationellt. Nätverksgruppens syfte är även att utveckla samarbetet runt ärenden som berör våld i nära relation. Sammanställande för gruppen är representant från barn- och familjebehandlingen Vingen. Övriga deltagare i gruppen består av; två representanter från socialtjänstens barn-och familjeenheten (Resursen), en representant från socialtjänstens vuxenenhet, en representant från äldreomsorg/funktionsstöd, en representant från elevhälsan, två representant från hälso- och sjukvården (Nora Vårdcentral), en representant från polisen, en representant från Bergslagens brottsofferjour, en representant från flyktingmottagningen samt kompetensstöd i form av utredningssekreteraren för kvinnofrid i Region Örebro län. Nätverksgruppen kan också initiera utbildnings- och utvecklingsinsatser.

Vuxenhetens rutiner för ärenden gällande våld i nära relationer

Ärenden inkommer till vuxenheten genom anmälan, egen kontakt av våldsutsatt eller genom förmedlad kontakt. Handläggaren på vuxenheten kontrollerar om det förekommer minderåriga barn. Om det finns minderåriga barn i familjen lämnas ärendet över till barn- och familjeenheten.

Förhandsbedömning

Vid inkommen anmälan tas en kontakt med den våldsutsatta och det akuta behovet av skydd utreds genom en riskbedömning. FREDA kortfrågor används som en del i bedömningen. Om behov anses föreligga inleds utredning enligt 11 kap 1§ Socialtjänstlagen (2001:453). Vid bedömning av missbruksärenden innehållande våld i nära relationer används bedömningsinstrumentet ASI. Utredning kan **inte** inledas mot den enskildes samtycke.

Utredning

Vid ansökan inleds alltid utredning. En första skyddsbedömning skall då göras och FREDA kortfrågor och farlighetsbedömning används för att utreda om behov av akuta åtgärder föreligger. Följande punkter skall utredas när våld i nära relationer förekommer:

- Behov av stöd och akut hjälp
- Våldets karaktär och omfattning
- Våldets konsekvenser för den våldsutsatta
- Hur den våldsutsatta hanterar sin situation
- Hur den våldsutsattas nätverk ser ut
- Behov av hjälp och stöd på kort och lång sikt

FREDA beskrivning kan användas som ett utredningsinstrument för att underlätta processen.

Insatser

Vuxenheten
• Information och råd
• Stödsamtal
• Förmedling av kontakter med frivilligorganisationer och andra aktörer
• Hjälp vid kontakt med hälso- och sjukvården och andra myndigheter såsom polisen och skatteverket
• Ekonomiskt bistånd (försörjningsstöd)
• Skyddat boende

Process

Socialtjänsten för barn-, ungdom och familjs rutiner för ärenden gällande våld i nära relationer

Socialtjänsten tar emot ärenden för barn/ungdomar mellan 0-20 år och deras familjer. Ärenden inkommer genom anmälan, egen kontakt av våldsutsatt eller genom förmedlad kontakt. Handläggaren kontrollerar om det finns fler barn i familjen.

Förhandsbedömning

Vid inkommen anmälan tas en kontakt med den våldsutsatta och det akuta behovet av skydd utreds genom en skyddsbedömning. Skyddsbedömningen ska göras samma dag eller om den inkommer sent senast dagen efter. Utredning enligt 11 kap 1 § Socialtjänstlagen (SoL) inleds alltid när anmälan innehåller våld. Bedömningsinstrumentet FREDA används och även vid indikation på våld i nära relation i övriga ärenden. Om behov anses föreligga inleds utredning enligt 11 kap 1§ Socialtjänstlagen.

Utredning

Vid ansökan inleds alltid utredning, enligt 11 kap 1 § SoL. En första skyddsbedömning görs och FREDA kortfrågor och farlighetsbedömning användas för att utreda om behov av akuta åtgärder föreligger. Följande punkter skall utredas när våld i nära relationer förekommer:

- Behov av stöd och akut hjälp
- Våldets karaktär och omfattning
- Våldets konsekvenser för den våldsutsatta
- Hur den våldsutsatta hanterar sin situation
- Hur den våldsutsattas nätverk ser ut
- Behov av hjälp och stöd på kort och lång sikt

FREDA beskrivning kan användas som ett utredningsinstrument för att underlätta processen. Om vårdnadshavare är utsatt och ansöker om stöd eller vid inkommen anmälan, öppnas ett enskilt kvinnofridsärende för vårdnadshavaren och ett enskilt ärende per barn i familjen.

Insatser

Barn-, ungdom- och familj
• Information och råd
• Stödsamtal
• Förmedling av kontakter med frivilligorganisationer och andra aktörer
• Hjälp vid kontakt med hälso- och sjukvården och andra myndigheter såsom polisen, barnahus och skatteverket
• Försörjningsstöd
• Skyddat boende
• Vid misstanke om att barnet kan vara traumatiserat erbjuds barnet hjälp med kontakt på BUP
• Barnet/ungdomen erbjuds alltid insats då de bevittnat våld i nära relation

Process

Familjebehandlingens rutiner för ärenden gällande våld i nära relationer

Vingen är kommunens familjebehandling som tar emot familjer med barn/ungdomar mellan 0-20 år. Det är en öppen mottagning för stöd i barn- och familjefrågor. Är man mellan 18-20 år kan man också ta en egen kontakt.

Vingens personal har sin anställning i Resursen och har ett nära samarbete med socialtjänsten och elevhälsan. Familjer kan ta egen kontakt men Vingen jobbar även på uppdrag av socialsekreterare. Vingen använder Freda kortfrågor i alla nya ärenden för att öka upptäckten av personer som utsatts för våld i nära relation.

I ärenden som rör Våld i nära relationer arbetar och erbjuder Vingen stöd enligt följande:

Insatser

Familjebehandlingen
• Kris- och stödsamtal med föräldrar och barn i olika konstellationer
• Stödsamtal till både den våldsutsatta och förövaren
• Trappansamtal erbjuds till barn/ungdomar som upplevt våld i nära relation. Syftet med samtalen är att ge barnen möjlighet att berätta om och bearbeta sina upplevelser av våld, att göra det "pratbart" och begripligt, och därigenom minska risken för post-traumatiskt stressyndrom (PTSD) och annan psykiatrisk problematik
• Barn- och ungdomsterapi
• Stöd att få kontakt med frivilligorganisationer och andra aktörer såsom BOJ, kvinnojour och mansmottagning
• Hjälp vid kontakt med hälso- och sjukvården och andra myndigheter såsom polisen och skatteverket
• Vid misstanke om att barnet kan vara traumatiserat erbjuds barnet hjälp med kontakt på BUP

Elevhälsans rutiner för ärenden gällande våld i nära relationer

Elevhälsan arbetar på uppdrag av rektor och/eller föräldrar med barns/elevs situation i förskola och skola. Elevhälsan består av kuratorer, specialpedagoger, skolsköterskor, skolläkare och psykolog. De olika yrkeskategorierna arbetar på organisations-, grupp och individnivå.

Gällande våld i nära relation (VINR) är elevhälsans huvudsakliga uppdrag att arbeta med förebyggande och främjande åtgärder för att dessa ärenden ska minska. Att uppmärksamma och identifiera barn och unga som blir vittne till våld eller lever i en miljö där våld och/eller hot förekommer är en del i detta arbete. När ett ärende identifieras görs en anmälan till socialtjänsten.

Förebyggande arbete

Att arbeta förebyggande innebär att man fokuserar på att minska de faktorer hos individer och i samhället som orsakar eller bidrar till sjukdom eller ohälsa.

Exempel på detta är:

- Råd och stöd till barn/elever och deras föräldrar
- Frågor om hemsituation och ev. stödbehov i hemmet vid inledningen av ett elevsamtal.
- Ge elever kunskap om våldets mekanismer i samtal, vid behov
- Samverka med interna aktörer så som Vingen, socialtjänsten för barn och ungdom m.fl.
- Samarbeta med externa aktörer så som barnmottagningen, ungdomsmottagningen, barn- och ungdomspsykiatri, habiliteringen m.fl.

Främjande arbete

Att arbeta hälsofrämjande innebär att man lyfter och förstärker de faktorer hos individer och i samhället som bidrar till att förstärka hälsan.

Exempel på detta är:

- Råd och stöd till barn/elever och deras föräldrar
- Hälsosamtal i F-klass, skolår 4, skolår 7 samt gymnasiet år 1 (Frågor om våld ingår i detta samtal)
- Upprätthålla & arbeta efter rutiner kring elever med skyddad identitet
- Upprätthålla & arbeta efter rutiner kring elever som byter stadie, skola eller kommun
- Upprätthålla & arbeta efter rutiner kring placerade barn
- Konsultation och/eller handledning till förskole/skolpersonal generellt, men också i specifika elevärenden

Anmälan

All personal i förskola/skola/elevhälsa har enligt 14 kap. 1§i SoL (2001:453) anmälningsskyldighet. Oro för att barnet far illa är tillräckligt för anmälan. Anmälningsskyldigheten är personlig och kan inte göras anonymt. Den person som uppmärksammat förhållandet ska göra anmälan.

Process

Äldreomsorgens & funktionsstöds rutiner för ärenden gällande våld i nära relationer

Som anställd inom äldreomsorg och funktionsstöd möter man ibland brukare som är utsatta för våld i nära relationer. Det kan vara en svår situation att hantera och det är viktigt att personalen har rätt kunskaper och känner trygghet att agera utifrån sin yrkesroll.

Dessa riktlinjer ska ge kunskap om:

- Vilken information och vilket stöd som kan ges till den utsatte.
- Vilka befogenheter man har som anställd – vad man får och inte får göra.
- Vilket förhållningssätt man bör ha i sitt arbete.
- Vad sekretesslagen innebär då man hanterar vuxna människors utsatthet.

I ärenden som handlar om våld i nära relationer ska enhetschef, biståndshandläggare och övrig personal samarbeta med den utsattes bästa för ögonen.

I samband med att rutinen tas i bruk ska all berörd personal få information om innebörden i den. Rutinen ska finnas tillgänglig på alla arbetsplatser och ska återkommande tas upp på APT eller motsvarande.

Förhållningssätt

Det är viktigt att vara lyhörd för den utsatte personens behov. Samtidigt måste vi försöka förstå vilka barriärer det kan vara för personen att t.ex. söka hjälp, berätta om svåra upplevelser eller bestämma sig för att lämna sin make/maka.

All personal ska kunna informera om våld i nära relationer och veta vilka hjälpinsatser som finns för personer som hotas eller misshandlas av närstående. Man kan inte utgå från att den utsatte själv känner till möjligheterna till stöd och hjälp.

Stödet som ges måste styras av den aktuella och individuella situationen, om läget är akut och hur man bedömer den utsattes hjälpbehov. Att berätta för någon som lyssnar aktivt kan vara en hjälp för den utsatte att få ett ökat självförtroende och själv komma fram till hur han/hon ska handla. Det är dock viktigt att tänka på att den utsatte inte alltid ser sig som misshandlad, hotad etc och inte heller att utövaren ser sig själv som misshandlare, hotande osv. Detta kallas för våldets normaliseringsprocess.

Det är viktigt att en utsatt person inte avisas och hänvisas till en annan handläggare eller enhet. Den som den utsatte har fått kontakt med ska lyssna in berättelsen och sedan tillsammans med personen diskutera olika alternativ. Arbetet ska genomsyras av samverkan och kommunikation mellan arbetsgrupper och handläggare och ges högsta prioritet.

Vid misstanke eller konstaterande av övergrepp

Våga fråga! Tänk på att alltid ha ett enskilt samtal med personen! Informera/ta stöd av din chef i tidigt läge!

1. Om personen säger ja, det har hänt
 - Informera om rättigheter och vad det finns för alternativ: kvinnojour, brottsofferjour, polisanmälan etc.
 - Ta inte över, lägg ansvaret hos personen men fråga vad han/hon vill ha hjälp med.
 - Om det finns behov av läkarundersökning – erbjud dig att följa med om personen så önskar.
 - Dokumentera eventuella skador för ev. anmälan och skadestånd.
2. Om det händer igen
 - Uppmuntra till att berätta, ge information och visa på alternativ igen.
 - Erbjud dig att hjälpa till i kontakter med t.ex. myndigheter, anhöriga eller läkare.
3. Personen förnekar övergrepp
 - Förmedla att du hör vad personen säger, men att din upplevelse är att något hänt.
 - Informera om din oro och att det finns personer att prata med.
4. Personen bekräftar övergrepp, men vill inte att man gör något
 - Informera om rättigheter och alternativ (se ovan).
 - Förklara att du är orolig och fråga: Vad vill du att jag ska göra?

Att anmäla – eller inte anmäla

Vill personen polisanmäla det inträffade är det viktigt att erbjuda stöd att följa med till polisen eller be polisen komma hem till personen.

Behöver du som personal stöd – ta kontakt med din chef.

Om personen inte vill göra en anmälan, med du anser att du måste göra det: Samråd med din chef. Var uppriktig mot personen, förmedla att du inte kan ta på ditt ansvar vad som kan hända och därför, för din egen del, behöver få stöd av din chef.

Enhetschefen avgör om polisanmälan ska göras. Sekretesslagen hindrar inte att en uppgift om brott lämnas till åklagarmyndighet eller polis om straffpåföljden för brottet är fängelse under minst ett år.

I samråd med polis görs riskbedömning av våldssituationen om personen inte väljer att flytta hemifrån.

Andra aktörers ansvar och uppgift

I Örebro län har samtliga aktörer ställt sig bakom en gemensam vision om nolltolerans mot alla former av våld och det övergripande målet att alla oavsett kön, ålder etisk tillhörighet, sexuell läggning eller könsöverskridande identitet ska ha tillgång till likvärdiga insatser. Överenskommelsen om att motverka våld i nära relationer i Örebro län är en gemensam avsiktsförklaring mellan **kommunerna, regionen, polisen och länsstyrelsen**. I överenskommelsen har följande fokusområden identifierats; *Hälsofrämjande och förebyggande arbete, vård och skadedokumentation, skydd och stöd, rättsprocess, kompetens och metodutveckling* samt *samverkan*. Varje aktör har uppdragits att precisera sitt uppdrag (Länsstyrelsen Örebro län, 2015)

Hälso- och sjukvårdens ansvar och uppgift

Patienter som kommer till hälso- och sjukvården på grund av misshandel och sexuella övergrepp är utsatta för ett multitrauma. Hälso- och sjukvården ansvarar för ett adekvat medicinskt och psykosocialt omhändertagande av dessa patienter.

En första förutsättning är att uppmärksamma problemet och bli bättre på att identifiera våldsutsatta patienter. Många gånger uppger patienten andra orsaker till hur skador uppkommit. Våld kan vara en bakomliggande orsak till många olika former av ohälsa och kan döljas bakom olika besvär och symtom. Det är därför viktigt att all personal har kunskap om hur man ska fråga om våld och är aktiva genom att fråga om våldserfarenheter hos patienten. Enligt SOSFS (2014:4) ska alla som arbetar i vården tillfråga patienter om våldsutsatthet vid symtom, tecken eller misstanke om att en patient utsatts för våld eller övergrepp.

Det bemötande patienter får när de vänder sig till hälso- och sjukvården är naturligtvis av yttersta vikt. Ibland kan det vara första gången som en person överhuvudtaget berättat om sin situation. Ett **respektfullt bemötande** är avgörande för att komma vidare och en förutsättning för upprättelse och förändring.

En våldsutsatt person är drabbad såväl fysiskt som psykiskt, men även rättsligt och socialt. När skador behandlas är det viktigt att **dokumentera** dem på ett korrekt sätt. Hälso- och sjukvårdens dokumentation ska vara så utförlig att den kan användas som underlag för ett **rättsintyg** och hålla för en rättslig granskning. Tänk på att dokumentationen kan vara den enda objektiva handling som kan styrka patientens berättelse.

Det behov av stöd och hjälp som en våldsutsatt person har varierar och är beroende av personens totala livssituation, hur länge våldet pågått, i vilken omfattning personen utsatts och vilka konsekvenser det fått. Ett **fullgott psykosocialt omhändertagande** bör omfatta både **akuta insatser** och **mer långsiktiga insatser** när så behövs.

En god samverkan är A och O för att den våldsutsatta patienten ska kunna erbjudas den hjälp och det stöd som den behöver. **Alla som möter en våldsutsatt person behöver därför vara väl informerade om vilka övriga resurser samhället har att erbjuda.**

I "Riktlinje för omhändertagande av patienter som utsatts för våld i en nära relation" finns stegvisa instruktioner, mallar och lathundar för hur hälso- och sjukvården ska gå till väga i mötet med våldsutsatta patienter (Region Örebro län, 2015).

Polisens ansvar och uppgift

I varje polisområde finns det en uttalad enhet som ska omhänderta ärenden som rör brott i nära relationer. Många ärenden börjar med en anmälan om bråk i en bostad. Polisen får oftast kännedom om ärendet först när någon gör en polisanmälan. Det kan till exempel vara personen som är utsatt, en granne eller en vän som ringer. När polisen vid en akut anmälan kommer till platsen försöker man i första hand skilja parterna åt. Om det finns barn i bostaden som kan fara illa kontaktas socialtjänsten. Den som är utsatt kan behöva komma till sjukhus.

Förhör och dokumentation

Polisen gör ett första förhör på platsen och dokumenterar eventuella personskador och materiella skador, ofta på video. Den som blivit utsatt har med vissa undantag rätt att själv bestämma om egna skador ska dokumenteras eller inte. Även kriminaltekniker kan kallas till platsen för att säkra bevis av olika slag.

Häktning

Åklagaren bedömer om en misstänkt gärningsperson ska begäras häktad. Domstolen fattar sedan själva beslutet. Om den misstänkte blir häktad ska brottet utredas omgående av polisen. Under tiden förhörs den misstänkte, brottsoffret och eventuella vittnen.

Insamling av information

Polisen samlar in material av olika slag, till exempel rättsintyg från läkare, kriminaltekniska rapporter och analyser, dokumentation av skador och journalanteckningar från tidigare sjukhusvistelser om det finns. Dagboksanteckningar, telefonmeddelanden och sms mellan parterna som den utsatta (målsäganden) har kvar kan vara viktiga uppgifter. Det kan också bli aktuellt att samla information från bland annat skolan, socialtjänsten och tidigare kontakter med brottsofferjourer.

Hot- och riskbedömning

Om den misstänkte släpps på fri fot från arrest eller häkte, till exempel på grund av bristande bevis, ska polisen, åklagaren eller Kriminalvården informera den som har blivit utsatt. Polisen kan göra en hot- och riskbedömning för att se vilka former av skydd den utsatta behöver, till exempel kontakt med en kvinnojour, skyddat boende eller överfallslarm.

Förundersökning

Finns det en person som är skäligen misstänkt för brottet leds alltid förundersökningen av en åklagare. Beroende på vad förundersökningen visar beslutar åklagaren om den misstänkta ska åtalas eller inte.

Kom till oss - webbplats med information till utsatta: <https://polisen.se/komtilloss>

Övriga samverkansaktörer

Bergslagens Brottsofferjour (BOJ)

Att bli utsatt för ett brott är för de allra flesta en både skrämmande och kränkande upplevelse. Känslan av otrygghet blir ofta mycket stark och kan i vissa fall leda till en personlig kris. Många brottsutsatta behöver tala om det de varit utsatta för med någon som har förståelse för den drabbades situation, kunskap om rättsprocessen och som kan hjälpa den brottsdrabbade med allt praktiskt hen måste göra under en rättsprocess. Brottsofferjouren är en ideell förening som ger råd, stöd och hjälp till; *brottsoffer, vittnen till brott, anhöriga/närstående till brottsoffer, anhöriga/närstående till gärningsperson.*

All hjälp brottsofferjouren ger är kostnadsfri. De som arbetar på Brottsofferjouren har alla avgett tysthetslöfte. En första kontakt kan tas via telefon eller mail. Man behöver inte ha polisanmält brottet för att ta kontakt. Hos Brottsofferjouren kan man få:

- Samtalsstöd
- Råd och vägledning
- Information om polisanmälan, förhör och rättegång
- Praktisk hjälp ex. formulera överprövningar och/eller ansökningar. Följa med på förhör, rättegång mm.
- Hjälpa att söka skadestånd, brottsskadeersättning mm

Den stödsökande avgör själv om hen vill ha kontakt på telefonen, via mail eller komma och träffa stödpersonen på brottsofferjouren i lokalerna i Lindesberg eller Karlskoga.

Referenser

BRÅ. (2014). *Brott i nära relationer: En nationell kartläggning (Rapport 2014:8)*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Länsstyrelsen Örebro län. (2015). *Överenskommelse om samverkan för kvinnofrid i Örebro län: Mot våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel (2015:2)*. Örebro: Länsstyrelsen Örebro län.

Länsstyrelsen. (u.å). *Våld mot djur och våld i nära relationer*. Halmstad: Länsstyrelsen Hallands län.

NCK. (2013a). *Studier av våldsutsatthet internationellt och i Sverige: En översikt*. Uppsala: Nationellt Centrum för Kvinnofrid.

NCK. (2013b). *Våld mot kvinnor med funktionsnedsättning*. Uppsala: Nationellt centrum för Kvinnofrid.

Prop. 2005/06:155. *Makt att forma samhället och sitt eget liv-nya mål i jämställdhetspolitiken*. Hämtad från http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Forslag/Propositioner-och-skrivelser/Makt-att-forma-samhall-et-och-s_GT03155/

Prop.2007/08:110. *En förnyad folkhälsopolitik*. Hämtad från <http://www.regeringen.se/contentassets/e6210d374d4642328badd71f64ca9846/en-fornyad-folkhalsopolitik-prop.-200708110>

Prop. 2009/10:232. *Strategi för att stärka barnets rättigheter i Sverige*. Hämtad från <http://www.regeringen.se/contentassets/a9e1307541b64a6395d8691c8cf36fae/strategi-for-att-starka-barnets-rattigheter-i-sverige-prop.-200910232>

Regeringen, 2014. *Konventionen om barnets rättigheter: Med strategi för att stärka barnets rättigheter i Sverige (S2014.007)*. Stockholm: Socialdepartementet.

Region Örebro län. (2015). *Våldsutsatthet: Riktlinjer för omhändertagande av patienter som utsatts för våld i en nära relation*. Örebro: Region Örebro län.

S2013.8812. *Godkännande av en överenskommelse om att stärka barnets rättigheter*.

SFS 2001:453. *Socialtjänstlagen*.

SFS 2005:716. *Utlänningslagen*.

SKL. (2013). *För kvinnofrid – mot våld i nära relationer. Positionspapper*. Stockholm: Sveriges kommuner och Landsting.

Skr. 2007/08:39. *Handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer*. Hämtad från <http://www.regeringen.se/contentassets/bc62728a94904029aca939ce937238e2/handlingsplan-for-att-bekampa-mans-vald-mot-kvinnor-hedersrelaterat-vald-och-fortryck-samt-vald-i-samkonade-relationer-skr.-20070839>

Socialstyrelsen. (2014). *Vänd dem inte ryggen: Utbildningsmaterial om hedersrelaterat våld och förtryck*.

Socialstyrelsen. (2015). *Öppna jämförelser 2015: Stöd till brottsoffer*.

SOSFS 2014:4. *Våld i nära relationer: Föreskrifter och allmänna råd*.

SOU 2001:72. *Barnmisshandel- Att förebygga och åtgärda.*

SOU 2012:45. *Kvinnor och barn i rättens gränsland.*

SOU 2014:49. *Våld i nära relationer - en folkhälsofråga. Förslag för ett effektivare arbete.*

SOU 2015: 55. *Nationell strategi mot mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck*

SOU 2015:86. *Mål och myndighet: En effektiv styrning av jämställdhetspolitiken.*

WHO. (2002). *World report on violence and health.* Geneva: World Health Organisation.

Örebro kommun. (2014). *Avtal om social jourverksamhet (dnr Sö 224/2012).* Örebro: Örebro kommun.

Bilagor

Kontaktuppgifter till interna aktörer i Nora kommun gällande våld i nära relation.

Socialtjänsten

Kvinnor/män som har barn handläggs av socialsekreterare på Resursen. Gäller det kvinnor/män utan barn skall de hänvisas till Vuxenenheten.

Resursen växel	0587-810 00
Vuxenenheten växel	0587-810 00
Samordnare	0587-810 57
Länsjouren	112

Polisen

Ulrika Nilsson	010-56 73 259
Mikael Nyqvist	010-567 34 29
Polisen i Örebro län	114 14
Vid akuta fall ring	112

Vårdcentralen

Vårdcentralen	0587-843 00
Akuttelefon	0587-843 56

Bergslagens brottsofferjour

Huvudkontoret i Karlskoga	0586-576 49
Kontor i Lindesberg	0581-100 71, 073-808 65 70

Flyktingmottagningen

Flyktingmottagningen	0587- 811 29

Andra externa aktörer

Kvinnocentrum Örebro	019-21 36 12
Kvinnocentrum kurator till för män som slår	019-21 46 07
Kvinnohuset i Örebro	019-14 41 99
Kvinnohuset i Karlskoga	0586-395 00
Saras Hus KHATOON i Karlskoga	0725-44 45 11
Lindesbergs lasarett	0581-850 00
Karlskoga lasarett	0586-660 00
USÖ	019-60 21 000
Polisen i Örebro län	114 14
Kvinnofridslinjen nationell hjälptelefon (öppet dygnet runt)	020-50 50 50
Jourhavande präst	112
Nationella hjälplinjen	020-22 00 60
Tolkförmedlingen i Örebro (landstinget)	019-60 21 000

Nätverket för Hot och våld i nära relationer i Nora kommun består av följande representanter:

Resursen:	Lena Lindén Anna Gästrin	lena.linden@nora.se anna.gastrin@nora.se	0587-810 57, 070-636 15 64 0587-811 24
Elevehälsan:	Helene Lundin	helene.lundin@nora.se	070-591 15 17
Socialtjänst:	Maria Israelsson Therese Johansson L-G Persson	maria.israelsson@nora.se therese.johansson@nora.se larsgunnar.persson@nora.se	070-660 41 41 0587-810 98 0587-811 39, 070-548 11 39
Äldreomsorg:	Veronica Arrborn	veronica.arrborn@nora.se	0587-810 96
Polisen:	Ulrika Nilsson Mikael Nyqvist	ulrika.nilsson@polisen.se mikael.nyqvist@polisen.se	010-56 73 259 010-56 73 429
Vårdcentral:	Monica Andersson Victoria Hiding	monika.andersson3@orebroll.se victoria.hiding@nora.se	0587-843 62
Brottsofferjour:	Ingela Eriksson	info@bergslagen.boj.se	0581-100 71, 073-808 65 70
Flyktingmottagningen:	Marie Arenvang	marie.arenvang@nora.se	0587-811 29
Region Örebro län:	Lilian Ivarsson Sporrang	lilian.ivarsson-sporrang@orebroll.se	019-602 72 09
Folkhälsa:	Susann Cederlund	susann.cederlund@nora.se	0587-811 64

Lista över skyddat boende med och utan barnansvarig

Örebro län

Kvinnohuset/Örebro

Jouren har: Anställd personal, skyddat boende, barnansvarig.
Adress: Nygatan 54, 702 11 Örebro
Jourtelefon: 019-14 41 99
Fax: 019-611 31 29
E-post: info@kvinnohusetorebro.se
www.kvinnohuset-orebro.com

Kvinnoföreningen mot våld i Karlskoga-Degerfors

Jouren har: Anställd personal och skyddat boende.
Adress: Box 2008, 691 02 Karlskoga
Jourtelefon: 0586-395 00
Mobiltelefon: 019-324 325 Securitas
Fax: 0586-550 42
E-post: kvinnohuset.kga@tele2.se
www.kvinnohuset.nu

Västmanlands län

Föreningen Kvinnohuset & stödgruppen Eva/Västerås

Jouren har: Anställd personal och skyddat boende.
Adress: Kristinagatan 11, 722 11 Västerås
Jourtelefon: 021-12 67 80
Administration: 021-12 67 60
E-post: kvinnohuset-vasteras@comhem.se
www.kvinnohuset-vasteras.org

Värmlands län

Alla Kvinnors Hus/Karlstad

Jouren har: Anställd personal, skyddat boende samt barnansvarig.
Adress: Box 613, 651 13 Karlstad
Jourtelefon: 054-18 30 34
Fax: 054-21 67 13
E-post: akh.karlstad@roks.se
www.karlstadskvinnojour.org

Annat skyddat boende i landet finns listade på hemsidan:

<http://www.roks.se/har-finns-hjalp/kvinnojourer>.

Arbetsbeskrivning för personal inom socialtjänsten. I arbetet med personen som utsatt för hot och våld i nära relationer.

Att tänka på i kontakten i med den utsatta i det akuta skedet:

1. Den utsatta personen kommer sannolikt att behöva få informationen som socialtjänsten ger i första samtalet upprepat vid senare tillfälle. Använd professionell tolk vid behov. Låt aldrig anhöriga tolka.
2. Ge personen i fråga tid att berätta vad som hänt. Grunden för detta samtal är att bekräfta och spegla det som personen berättar om. Genom att lyssna utan att komma med pekpinnar och kritik få personen möjlighet att dela med sig av det som hänt.
3. Gör en hot och riskbedömning, samt inled en barnavårdsutredning ifall barn är inblandat. Använd de handböcker som finns. Vid hedersrelaterat våld använd dig av boken "Våld i hederns namn". Bedöm behovet av skyddat boende.
4. Ta reda på hur personens nätverk ser ut. Finns det stöd och hjälp i personens omedelbara närhet? Familj, släktingar, vänner som han/hon litar på? Upprepa denna fråga då en utsatt person många gånger känner skuld och skam över det som hänt och inte vill belasta personer i sin närhet. Erbjud dig att vara behjälplig i kontakten med nätverket.
5. Hur ser personens ekonomiska situation ut? Bedöm rätten till akut ekonomisk hjälp. Om ett akut behov bedöms föreligga i det akuta skedet (dag 1) kan ett särskilt beslut om bistånd fattas i ärendet, tillämpa "övrigt bistånd". Det ska i dessa lägen enbart utgå pengar till mat och andra basala förnödenheter som kan tänkas behövas i det akuta skedet. Vid bedömning ska riksnormen för försörjningsstöd tillämpas. Vid fortsatt behov av ekonomisk hjälp efter dag 1 ska försörjningsstöd kopplas på.
6. Informera om de fördelar som finns vid en polisanmälan av förövaren. Erbjud dig att följa med till polisen vid anmälan, förhör eller liknande. I samband med polisanmälan kan den utsatte också göra en anmälan om besöksförbud och ansöka om trygghetspaket. Respektera om personen i fråga väljer att inte göra en anmälan.
7. Oavsett om den utsatte väljer att göra en anmälan eller inte är det bra att uppsöka sjukvården för att få skador dokumenterade, såväl psykiska som fysiska. Denna dokumentation kan vara till nytta om personen i ett senare skede väljer att göra en anmälan. Erbjud dig att följa med på besöket till vårdcentral eller sjukhus.
8. Informera om brottsofferjouren, kvinnofridslinjen och andra ideella organisationer där det finns hjälp att få. I Nora kommuns handlingsplan mot våld i nära relationer finns viktiga telefonnummer till olika typer av verksamheter.
9. Informera om fortsatta handläggningsrutiner.

Att tänka på i den fortsatta kontakten:

1. Ta ej över ansvaret. Din roll är att fungera som en samordnare och att vägleda och stötta personen. Du ska inte utföra förändringarna.
2. Kom inte med färdiga förslag utan låt personen själv komma fram till lösningar.
3. Jobba för att personen ska komma vidare utifrån de olika problemområden som identifierats under kontakten, exempelvis boende, mående och försörjning. Stötta personen så att han/hon erhåller adekvat hjälp från rätt instans. Exempelvis kuratorskontakt vid vårdcentral, kontakt med psykiatri, arbetsförmedling, försäkringskassan etc. Var tydlig med att socialtjänsten inte kan erbjuda någon långvarig kontakt.
4. Ta hjälp av dina kollegor.